

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ
ІНСТИТУТ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ НАПН УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ВСЕУКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО «РІДНА ШКОЛА»
AUTONOMOUS UNIVERSITY OF ZACATECAS (MEXICO)
EUROPEAN INSTITUTE OF FURTHER EDUCATION (EIDV) (SLOVAKIA)
ISRAEL TRAUMA COALITION (ISRAEL)
Sky Tel OÜ (Estonia)

DOI <https://doi.org/10.59647/978-617-520-999-8/1>

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

VII Міжнародної конференції

**Актуальні проблеми освітнього
процесу в контексті європейського вибору України**

14 листопада 2024 року

Київ
Видавництво Ліра-К
2025

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Київського національного університету будівництва і архітектури
(протокол № 27 від 29 листопада 2024 р.)*

Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України: матеріали VII Міжнародної конференції (14 листопада 2024 року). – Київ : Видавництво Ліра-К, 2025. – 728 с.

ISBN 978-617-520-999-8

У матеріалах VII Міжнародної конференції «Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України» висвітлюються актуальні питання професійної (професійно-технічної) освіти: вітчизняний та зарубіжний досвід; психолого-педагогічне забезпечення освітнього процесу; сучасні виклики; сучасні проблеми викладання інженерно-технічних та гуманітарних дисциплін.

Матеріали конференції розраховані на науково-педагогічних, наукових працівників у галузі педагогіки, психології, соціології, викладачів, аспірантів, студентів, а також на соціальних педагогів, соціологів, практичних психологів і соціальних працівників.

*За зміст поданих матеріалів несуть відповідальність
їх автори.*

УДК

Шамич Олександр Миколайович,

доктор психологічних наук, професор,

завідувач кафедри фізичного виховання і спорту

Київського національного університету

будівництва та архітектури;

Божадар Дмитро Віталійович,

студент 4 курсу за спеціальністю 017

“Фізична культура і спорт”

Київського національного університету

будівництва та архітектури

ТАКТИЧНА ПІДГОТОВЛЕНІСТЬ І ТАКТИЧНА ПІДГОТОВКА ФУТБОЛІСТІВ

У структурі тактичної підготовленості слід виділяти такі поняття, як тактичні знання, уміння, навички. Тактичні знання є сукупністю уявлень про засоби, види і форми спортивної тактики і особливості їх застосування в тренувальній і змаганні діяльності. Тактичні уміння - форма прояву свідомості спортсмена, що відображає його дії на основі тактичних знань. Можуть бути виділені уміння розгадувати задуми суперника, передбачати хід розвитку боротьби змагання, видозмінювати власну тактику і т.п. Тактичні навички - це завчені тактичні дії, комбінації індивідуальних і колективних дій. Тактичні навички завжди виступають у вигляді цілісної, закінченої тактичної дії в конкретній ситуації змагання або тренувальної. Тактичне мислення - це мислення спортсмена в процесі спортивної діяльності в умовах дефіциту часу і психічної напруги, безпосередньо направлене на рішення конкретних тактичних задач [5].

Питання тактичної підготовки футболістів є надзвичайно актуальним у сучасному футболі. Воно заслуговує на детальне вивчення, адже саме тактична грамотність дозволяє команді досягати високих результатів та демонструвати злагоджену гру на полі.

Тактична підготовка є одним із основних компонентів тренувального процесу, оскільки вона формує не лише індивідуальні навички гравців, але й розвиває їхню здатність до колективної взаємодії та прийняття рішень у складних ігрових ситуаціях. Футбол є динамічним видом спорту, де результат залежить не лише від фізичної підготовки спортсменів, але й від їхнього вміння правильно застосовувати тактичні прийоми. Знання про тактичну підготовку дозволяють тренерам та гравцям розробляти ефективні стратегії

гри, швидко адаптуватися до змін у тактиці суперника, а також раціонально розподіляти сили протягом матчу. Саме тому вивчення цієї теми є важливим не тільки для теоретиків спорту, а й для практикуючих тренерів і гравців, які прагнуть досягати високих результатів.

Тактична підготовка — це інтегрований показник, що відображає здатність футболістів приймати оптимальні рішення в ігрових ситуаціях. Вона включає в себе швидкість і точність оцінки подій на полі, розуміння тактичного плану команди та його реалізацію під час матчу.

Тактична підготовка — це цілеспрямований процес навчання і тренування, спрямований на формування і вдосконалення тактичних навичок футболістів. Вона включає теоретичну підготовку, тактичні вправи та моделювання ігрових ситуацій [1, 2].

Важливим аспектом тактичної підготовки є здатність гравців швидко адаптуватися до зміни тактичних умов на полі та до дій суперника. Це потребує як індивідуальних, так і командних тренувань, що розвивають тактичне мислення і гнучкість.

У тактичній підготовці необхідно виділити наступні основні напрями: вивчення суті і основних теоретико-методичних положень спортивної тактики;

оволодіння основними елементами, прийомами, варіантами тактичних дій; вдосконалення тактичного мислення; вивчення інформації, необхідної для практичної реалізації тактичної підготовленості; практичну реалізацію тактичної підготовленості.

Тактична підготовка футболістів в кожному з цих напрямів має свою специфіку, яка відбивається в завданнях, засобах і методах. Проте у всіх випадках слід враховувати пряму залежність спортивної тактики, структури і рівня тактичної підготовленості від рівня технічної підготовленості, розвитку найважливіших рухових якостей - швидкісно-силових, витривалості, гнучкості, координації, функціональних можливостей найважливіших систем організму, рівня і особливостей психологічної підготовленості спортсменів та ін., тобто спортивна техніка грає інтегруючу роль по відношенню до різних сторін підготовленості спортсменів. У спортивній тактиці знаходять віддзеркалення і риси різних шкіл спорту, прийняті в цих школах морально-етичні принципи.

Взаємодія між тренером і футболістами під час тактичної підготовки є ключовим фактором ефективного засвоєння тактичних концепцій. Тренери повинні використовувати зрозумілі та ефективні методи комунікації для передачі своїх ідей.

Психологічні аспекти, такі як рівень впевненості, здатність контролювати емоції та стрес, також впливають на тактичну підготовленість гравців. Психологічна підготовка допомагає їм під тиском приймати виважені рішення.

Фізична підготовка має значний вплив на здатність футболістів виконувати тактичні завдання, оскільки вона підвищує витривалість та швидкість реакції, знижуючи ризик помилок через втому [4].

Тактична гнучкість, тобто здатність змінювати тактичні схеми під час матчу, є важливим фактором успіху команд. Гравці повинні вміти швидко пристосовуватися до нових умов гри [3].

Список використаних джерел

1. Кожанов В. О. Тактична підготовка футболістів. Київ: Спорт, 2018. 240 с.
2. Базилевич О. О. Основи тактичної підготовки у футболі. Київ: Футбольна академія, 2019. 290 с.
3. Васильченко В. Л. Підвищення тактичної майстерності футболістів: методичний посібник. Запоріжжя: Університетський друк, 2018. 192 с.
4. Шамич О.М. Фізична культура і спорт як основа здоров'я і благополуччя особистості: навчальний посібник /О.М. Шамич, Л.З. Сердюк, Г.В. Іваннікова/ –К. : Талком, 2023. – 131 с.
<https://repository.knuba.edu.ua/items/0556ed25-7d1e-40cd-bfd3-0b908aefa24d>
5. <https://studfile.net/preview/5282929/>

УДК 796.01

Шамич Олександр Миколайович,

*доктор психологічних наук, професор,
завідувач кафедри фізичного виховання і спорту
Київського національного університету
будівництва та архітектури;*

Лутак Артем Васильович,

*здобувач вищої освіти навчальної групи ФВСм-24,
Київського національного університету
будівництва та архітектури*

ТАНЦЮВАЛЬНО-РУХОВА ТЕРАПІЯ В СИСТЕМІ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ СПОРТСМЕНІВ

Танцювально-рухова терапія (ТРТ) є ефективним методом психологічного супроводу спортсменів, що інтегрує рух і танець як засоби емоційного та фізичного самовираження. Цей вид терапії базується на принципі, що рухи тіла пов'язані з психоемоційним станом людини і можуть

<i>Чорноморденко Іван Васильович</i>	
ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ: ПОМІЧНИК ЧИ	
КОНКУРЕНТ?.....	479
<i>Шаленко Вадим Олегович, Корнійчук Борис Валерійович, Івченко Марина Володимирівна</i>	
ВАЖЛИВІСТЬ ВИКЛАДАННЯ ОСНОВ ЗВАРЮВАЛЬНОГО	
ВИРОБНИЦТВА ДЛЯ ІНЖЕНЕРІВ-БУДІВЕЛЬНИКІВ В КНУБА.....	482
<i>Шаленко Вадим Олегович, Маслюк Андрій Анатолійович, Бакуємський Максим Володимирович</i>	
ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ 3D-ПРИНТЕРА У НАВЧАЛЬНОМУ	
ПРОЦЕСІ ПРИ ЗВАРЮВАННІ.....	484
<i>Шаленко Вадим Олегович, Маслюк Андрій Анатолійович, Литовченко Денис Станіславович</i>	
ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ 3D-ДРУКУ МЕТАЛОМ У	
НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ДЛЯ ІНЖЕНЕРІВ-МЕХАНІКІВ	487
<i>Шамич Олександр Миколайович, Абрамов Роман Олександрович</i>	
ПСИХОЛОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ САМОАКТУАЛІЗАЦІЇ	
ТРЕНЕРІВ З ОБРАНОГО ВИДУ СПОРТУ – ФУТБОЛ.....	490
<i>Шамич Олександр Миколайович, Авдиш Олег Зайович</i>	
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ	
ОБДАРОВАНОСТІ ШАХІСТІВ.....	492
<i>Шамич Олександр Миколайович, Ананьєв Володимир Сергійович</i>	
ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ «Я -КОНЦЕПЦІЇ» У ЮНАЦЬКОМУ	
СПОРТІ.....	494
<i>Шамич Олександр Миколайович, Білоус Сергій Дмитрович</i>	
ЧИННИКИ ВИНИКНЕННЯ ТРИВОЖНОСТІ У СПОРТСМЕНІВ	
ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ ТА ЗАСОБИ ЇХ ПОДОЛАННЯ.....	497
<i>Шамич Олександр Миколайович, Божадар Дмитро Віталійович</i>	
ТАКТИЧНА ПІДГОТОВЛЕНІСТЬ І ТАКТИЧНА ПІДГОТОВКА	
ФУТБОЛІСТІВ.....	499
<i>Шамич Олександр Миколайович, Лутак Артем Васильович</i>	
ТАНЦЮВАЛЬНО-РУХОВА ТЕРАПІЯ В СИСТЕМІ ПСИХОЛОГІЧНОГО	
СУПРОВОДУ СПОРТСМЕНІВ.....	501

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
В КОНТЕКСТІ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИБОРУ УКРАЇНИ

Збірник матеріалів

VII Міжнародної конференції

(Київ, 14 листопада 2024 року)

Керівник видавничого проєкту *Віталій Зарицький*

Підписано до друку 03.01.2025. Формат 60x84 1/16.
Папір офсетний. Друк офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. аркушів – 42,31. Обл.-вид. аркушів – 35,24.
Тираж 300

Виготовлювач: ТОВ «Видавництво Ліра-К»
Свідоцтво № 3981, серія ДК.
03142, м. Київ, вул. В. Стуса, 22/1
тел.: (050) 462-95-48; (067) 820-84-77
Сайт: lira-k.com.ua, редакція: zv_lira@ukr.net